

RETNINGSLINJER FOR SMIL-MIDLER I FOLLO 2024

**SMIL-midler (Spesielle miljøtiltak i jordbrukets kulturlandskap)
i Vestby, Nordre Follo, Ås, Frogn og Nesodden**

Innhold

SMIL – tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket	2
Viktige miljømål for landbruket i Follo-kommunene:	2
Strategier for tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket:.....	2
Saksgang, søknadsfrist og utbetaling av tilskudd	4
Forurensningstiltak.....	5
Hydrotekniske tiltak	5
Fangdammer	6
Tilskudd:	7
Tiltak for reduksjon av forurensning og utslipp av klimagasser fra husdyrgjødsel...	7
Naturmangfold	7
Kulturlandskapstiltak og kulturminner	8
Eksempler på tiltak for kulturminner og kulturmiljøer, verneverdige bygninger:...	8
Planleggings- og tilretteleggingsprosjekt.....	8
SMIL-midler for Follo landbrukskontor 2024.	9

SMIL – tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket

Formål og føringer

Formålet med SMIL-midlene er å fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensningen fra jordbruket, utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift. Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket, fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 04.02.2004 er hjemlet i jordlova. Prosjektene og tiltakene skal prioriteres ut fra lokale målsettinger og strategier.

Føringer for prioritering av SMIL-midlene i kommunene er gitt i «Regionalt miljøprogram for Oslo og Viken 2019-2022»:

- De kommunale tiltaksstrategiene skal prioritere tilskudd til områder med de største miljøutfordringene og prioritere tiltak som gir god miljøeffekt.
- I henhold til jordbruksavtalen, skal hydrotekniske tiltak prioriteres i leirjordsområdene. Det kan i tillegg komme føringer i jordbruksavtalen knyttet til prioritering av både klima, miljø og kulturlandskapstiltak.

Kommunene i Follo vedtok i 2020 nye mål og strategier for SMIL-midler og skogmidler for perioden 2021-2024. I løpet av 2024 vil arbeidet med revidering av tiltaksstrategiene for en ny periode gjennomføres. Gjeldene tiltaksstrategier finner du [her](#).

Viktige miljømål for landbruket i Follo-kommunene:

- Ta vare på matjord
- Bedre vannkvalitet i vann og vassdrag
- Redusere utslipp av klimagasser fra jordbruket
- Bevare viktige områder for naturmangfold
- Opprettholde kulturlandskapsverdiene
- Ta vare på viktige kulturminner

Strategier for tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket:

Follo landbrukskontor forvalter SMIL-midlene som tildeles kommunene Vestby, Nordre Follo, ÅS, Frogn og Nesodden under ett. Prioriteringen er slik:

1. Tiltak mot erosjon og avrenning fra jordbruksarealer.
2. Tiltak for reduksjon av klimagassutslipp fra husdyrbruk.
3. Tiltak for naturmangfold
4. Tiltak i kulturlandskapet
5. Skjøtsel av kulturminner.

I områder med mindre utfordringer knyttet til avrenning og erosjon, spesielt Nordre Froln og Nesodden skal tiltak for naturmangfold og kulturlandskapstiltak prioriteres.

Klimatiltak kan prioriteres i tråd med eventuelle føringer i jordbruksavtalen

Nordre Follo og Ås har vedtatt noen mindre justeringer av strategiene som det må tas hensyn til i prioritering av søknader i disse kommunene.

Retningslinjene er en årlig oppfølging og spesifisering av forvaltningen av SMIL-midlene i Follo. Retningslinjene vedtas av landbrukssjefen hvert år etter tildeling av midler fra Statsforvalteren i Oslo og Viken, og etter drøfting med lokale faglag i landbruket.

Samarbeidstiltak kan prioriteres og gis høyere tilskuddssats.

Hvem kan søke:

For å få innvilget tilskudd må tiltaket gjennomføres på en landbrukseiendom, og det må foregå en tilskuddsberettiget jordbruksproduksjon på landbrukseiendommen.

Eiere som ikke selv driver arealene, kan søke om tilskudd dersom det drives tilskuddsberettiget jordbruksproduksjon på eiendommen. Det er ikke et krav at søker må ha et foretak for å være berettiget tilskudd. Den som leier et tilskuddsberettiget areal kan også søke om tilskudd dersom det foreligger godkjenning fra eier.

Det kan søkes tilskudd til enkeltstående tiltak eller til større tiltak som berører flere aktører og/eller eiendommer. Gjelder søknaden fellestiltak, eller planleggings- og tilretteleggingsprosjekter med flere aktører, skal en deltaker stå som ansvarlig søker og sende søknaden på vegne av alle deltakerne, basert på skriftlig fullmakt.

Det innvilges normalt ikke tilskudd til tiltak som allerede er påbegynt eller slutført.

Det kan ikke innvilges tilskudd til prosjekt eller tiltak på landbrukseiendommer som eies og drives av stat, fylke eller kommune, med mindre tiltaket er et fellestiltak der en eller flere tilskuddsberettigede landbrukseiendommer med.

Krav til utførelse og ferdiggodkjenning

Vilkår for tilskudd framgår av forskriften. Tilskudd til miljøtiltak innvilges på bakgrunn av godkjent kostnadsoverslag og tilskuddet utbetales etter gjennomføring av tiltaket og etter godkjent regnskap. Tiltaket skal utføres i henhold til plan og godkjente type-tegninger dersom dette foreligger. Landbrukskontoret kan bistå med typetegninger til søker. Ved brudd på vilkår, kan tilskuddet inndras eller eventuelt kreves tilbakebetalt.

Dersom kostnadene vedrørende anlegget skulle bli høyere enn det godkjente kostnadsoverslaget, er det anledning til å fremme tilleggsøknad med en tilleggsplan. I tilleggsøknaden må det komme tydelig fram hva tillegget er, og hvorfor kostnadene er blitt større.

Kart over jordbruksarealet som viser hvor tiltaket skal gjennomføres skal vedlegges søknaden. Det anbefales også at gjødslingsplan og sprøytejournal vedlegges søknaden (Landbruksdirektoratets rundskriv 2019-14).

Landbrukskontoret har hovedansvaret for å kontrollere at bruken av tilskuddsmidlene er i tråd med forutsetningene.

Statsforvalteren har det regionale ansvaret for at tilskudd på landbruksområdet brukes i samsvar med overordnede forutsetninger og forvaltes i henhold til gjeldende lover og regler. Statsforvalteren kan gjennomføre forvaltningskontroller i kommunene.

Saksgang, søknadsfrist og utbetaling av tilskudd

Søknader sendes inn digitalt med innlogging via ID-Porten i Altinn. Søknadsfrist for garantert behandling av søknaden innen årsskiftet er **1. oktober**.

Kostnadsoverslag, planbeskrivelse og kart sjekkes i den digitale søknaden før godkjenning. Deretter går vedtaket elektronisk til Altinn-boksen hos søker. Etter dette kan arbeidene igangsettes.

Vedtak om tilskudd gir klageadgang etter forvaltningsloven. Klagefristen er 3 uker fra melding om vedtaket er mottatt. Klagen skal være skriftlig og begrunnet og sendes Statsforvalteren i Oslo og Viken via Follo landbrukskontor, postboks 195, 1431 Ås.

Arbeidsfrist:

Tiltak må gjennomføres innen 3 år fra innvilget søknad. Kommunen kan etter søknad forlenge arbeidsfristen med inntil 2 år, slik at samlet arbeidsfrist blir 5 år.

Når tiltaket er gjennomført og man ønsker sluttutbetaling, kan digital utbetalingsanmodning sendes via Altinn, eventuelt ved at man bruker dette skjemaet:

<https://www.follolandbruk.no/wp-content/uploads/2020/08/Rapportering-og-utbetalingsanmodning-for-engangs-og-investeringstilskudd-1.docx>

Det er mulig med delutbetaling av tilskuddet med inntil 75 % forskudd. De siste 25 % kan utbetales når hele planen er utført, kontrollert og sluttregnskapet er godkjent.

Følgende maksimalsatser gjelder for egeninnsats:

Manuelt arbeide/egeninnsats	Kr/t 400
Fører + traktor og redskap	Kr/t 750
Fører + gravemaskin inntil 8 tonn	Kr/t 850
Fører + gravemaskin fra 8 tonn og over	Kr/t 950

Tilskuddet vil bli utbetalt til oppgitt kontonummer i landbruksdirektoratets systemer. Ved brudd på vilkårene kan tilskuddet inndras/kreves tilbakebetalt.

Kommunen v/Follo landbrukskontor, Statsforvalteren og Landbruksdirektoratet kan foreta stedlig kontroll av tiltaket. Stedlig kontroll skal følge bestemmelsene i forvaltningslovens § 15.

Prioriteringen av tiltak følger av tiltaksstrategiene vedtatt i kommunene for perioden 2021-2024. Prioritering innenfor området forurensning er som tidligere, dvs områder med aktiv miljørådgiving har førsteprioritet og høyest tilskuddssats. For 2024 gjelder dette eiendommer med direkte utløp til Storgrava. I tillegg vil det i løpet av våren 2024 tilbys miljørådgiving i Bølstadbekken. Her vil også maksimal tilskuddssats kunne benyttes.

Det skal avholdes minst ett informasjonsmøte med faglagene i året.

Søkere vil finne informasjon om de aktuelle SMIL-tiltak på landbrukskontorets nettside www.follolandbruk.no

Innvilget tilskudd er ikke det samme som tillatelse etter annet regelverk. Fysiske tiltak i vassdrag krever tillatelse fra Fylkeskommunen og/eller Statsforvalteren. Tiltakshaver må søke selv. Follo landbrukskontor ber om at vedtaket fra fylkeskommunen og eventuelt Statsforvalteren ettersendes.

Fysiske tiltak i vassdrag – Viken fylkeskommune

Uten tillatelse etter [Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag](#) er det forbudt å sette i verk slike tiltak. Dette omfatter alle typer tiltak som kan endre forutsetningene for livet i vassdraget, som **graving, steinsetting, bygging av terskler, m.m.** I vassdrag hvor det ikke er anadrom laksefisk eller kreps, er det fylkeskommunen som håndterer slike tillatelser. Inngrep i vassdrag som fører edelkreps, storørret, laks eller sjørørret krever tillatelse fra Statsforvalteren.

Inngrepet vurderes etter bestemmelsene i Lov om naturens mangfold, og forskrift om fysiske inngrep i vassdrag. Det er krav til kunnskap om miljøtilstanden i bekken/vassdraget før inngrepet kan vurderes. **Dersom det ikke foreligger slik kunnskap, skal føre var prinsippet anvendes, og søknaden avslås.**

Søknaden sendes elektronisk:

<https://viken.no/tjenester/klima-miljo-og-natur/fysiske-tiltak-i-vassdrag/>

Tiltak i vegetasjonssoner – vannressursloven §11 – Statsforvalteren

Vegetasjonssoner langs vassdrag er viktige og trenger beskyttelse. Ved hogst må det settes igjen nok trær til at kantsonens økologiske funksjon ivaretas. Hvis grunneier av ulike grunner ser behov for å fjerne kantsonen, sier vannressursloven at det må innhentes dispensasjon fra Statsforvalteren før hogsten kan gjennomføres. Ved reetablering må det legges til rette for en naturlig kantvegetasjon.

Det er viktig å legge merke til at det er tillatt å skjømte en kantsone ved selektiv hogst. Det er den økologiske funksjonen til kantsonen som ikke skal endres. Løvtrær skal som hovedregel stå igjen langs vassdragene, det samme gjelder bartrær med godt rotfeste. Store, ustabile graner er utsatt for vindfelling som kan føre til erosjon- og flomskader i vassdragene. Slike trær kan det være hensiktsmessig å fjerne.

Det er utarbeidet eget søknadsskjema til søknad om dispensasjon. Søknaden skal sendes elektronisk til Statsforvalteren i Oslo og Viken, sfovpost@statsforvalteren.no.

Follo landbrukskontor ber om at vedtaket fra fylkeskommunen og eventuelt Statsforvalteren ettersendes.

Forurensningstiltak

Erosjon og avrenning av næringsstoffer fra jordbruksarealer er en stor utfordring i leirjordsområdene i Follo. Dette kan føre til betydelig forurensning av vassdragene. Tiltak mot forurensning av vassdrag prioriteres derfor foran andre tiltak som er berettiget tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket. Nærmere bestemt hydrotekniske tiltak i tråd med føringene fra Statsforvalteren og vedtatte tiltaksstrategier.

Hydrotekniske tiltak

Gjelder utbedring og supplering av hydrotekniske anlegg, herunder graving av åpne kanaler til erstatning for eksisterende lukka avløp. Utbedring av hydrotekniske anlegg vil kunne ha stor betydning for å hindre og redusere overflateerosjon og graving.

Tilskudd:

Inntil 50 % tilskudd av kostnadsoverslag som hovedregel i Follo, men det kan gis inntil 70 % tilskudd av kostnadsoverslag for tiltak som har direkte utløp til Storgrava. I Storgrava har det i 2023 vært gjennomført miljørådgivning.

Vanlig grøfting omfattes ikke av ordningen, her er det egen tilskuddsordning.

Aktuelle tiltak kan være:

- Åpne avskjæringsgrøfter
- Nye nedløpskummer med utløpsgrøfter
- Terrengutforming for kontroll med overflatevann/motfall til nedløpskummer
- Fordrøyningsdam i skog/utmark før inntak i kum mot jordet
- Grave opp gamle rørgater til nye åpne kanaler
- Reparasjon og tetting av eldre rørgater
- Nye rørgater til erstatning for defekte
- Oppdimensjonering av eksisterende avløp
- Reparasjon/tetting av koplingskummer
- Sikring av rørutløp
- Forebyggingsarbeider, herunder sikring av bekkebunn og sider i store vannløp

Fangdammer

Fangdammer i jordbrukslandskapet er et effektivt tiltak for å få renere bekker. Bioforsk har gjennom forsøk vist at fangdammer som utgjør minst 0,1 % av nedbørfeltet kan fjerne opp til 70 % jordpartikler, 40 % av fosfor og 10 % av nitrogen fra avrent vann.

Renseprosesser i en fangdam omfatter:

- Sedimentering av partikler og partikkelbundne stoffer
- Biologisk opptak og omdanning av næringsstoffer
- Kjemisk binding av næringsstoff til sediment

Tilskudd:

Inntil 70 % tilskudd av kostnadsoverslag

- Graving og etablering av selve fangdammen
- Tømming av sedimentasjonskammer og rensk av våtmarksfilter

Etablering av vegetasjonssoner langs vassdrag

Det er ønskelig med mer vegetasjon langs vassdragene for både økt biologisk mangfold, og for å stabilisere bekkekanter. Det kan gis inntil 70 % tilskudd av forhåndsgodkjent kostnadsoverslag til planter og utplanting av busker/trær langs vassdrag. Tiltakene blir vurdert ut fra nytteeffekt på redusert næringsavrenning, biologisk mangfold og kulturlandskap med mer.

Tiltak for reduksjon av forurensning og utslipp av klimagasser fra husdyrgjødsel

Tilskudd:

Inntil 35 % av kostnadsoverslag

- Tett dekke/tak på eksisterende gjødsellager
- Utvidelse av eksisterende husdyrgjødsellager til 12 måneders lagerkapasitet
- Nye gjødselporter
- Nye gjødselkummer/lager
- Tiltak som reduserer avrenning av husdyrgjødsel fra talle, hindre avrenning fra utekveer og samleplasser

Maksimalt tilskuddsbeløp i løpet av 5 år er kr 150 000

Naturmangfold

I nordre Frogn og Nesodden kan slike tiltak prioriteres likt med forurensningstiltak og klimatiltak.

Inntil 70 % til tiltak for biologisk mangfold, gammel kulturmark m.m

Biologisk mangfold og gammel kulturmark:

- Istandsetting av gamle beiter gjennom rydding og gjerding (ikke Nofence)
- Restaurering av gamle slåtteenger
- Opprensning/utbedring av gårdsdammer m.m.
- Utbedring, rehabilitering og opprensning av vanningsdammer

Bekjempelse av fremmede arter

Tilskudd:

Det kan gis inntil 50 % tilskudd av kostnadsoverslag til bekjempelse av fremmede arter i kulturlandskapet. Eksempel på slike arter er:

- Kjempespringfrø
- Kjempebjørnekjeks
- Parkslirekne
- Rødhull

Maksimalt tilskuddsbeløp kr. 50 000 pr. søknad/tiltak/prosjekt. Fellestiltak prioriteres og kan gis høyere tilskudd.

Kulturlandskapstiltak og kulturminner

I nordre Frogn og Nesodden kan slike tiltak prioriteres likt med forurensningstiltak og klimatiltak.

Tilskudd:

Inntil 70 % til tiltak for tilgjengelighet og opplevelser i landskapet
Inntil 70 % for kulturminner og kulturmiljøer

Det kan gis inntil kr. 100 000 pr. tiltak i tilskudd

Eksempler på tiltak for kulturminner og kulturmiljøer, verneverdige bygninger:

Tilgjengelighet og opplevelser i landskapet:

- Opparbeidelse av sammenhengende sti- og turveinett
- Forenkling av atkomst til utmark og strandsoner

Kulturminner og kulturmiljøer:

- Gravhauger, rydningsrøyser, steingjerder, gamle veifar, fe-gater og alléer
- Verneverdige bygninger. For å klassifiseres som verneverdige må de være arkitektoniske eller kulturhistorisk verdifulle. Det er en forutsetning at vedlikehold og istandsetting skjer etter kulturminnefaglige retningslinjer.

Landbrukskontoret kontakter regional kulturminneforvaltning (Fylkeskommunen) ved søknader om istandsettelse av verneverdige bygninger, eller skjøtsel av kulturminner. Arbeider må utføres i henhold til godkjenning/tilråding fra kulturminnemyndighet.

Planleggings- og tilretteleggingsprosjekt

Tilskudd:

Inntil 100 % tilskudd av godkjent kostnadsoverslag. Maksimalt kr 100 000.

Formålet er å legge forholdene til rette for helhetlige prosjekter over større områder, for eksempel knyttet til et vassdrag eller ei grend. Formålet er altså å få i gang prosesser som leder fram til søknader på gode SMIL-tiltak.

SMIL-midler for Follo landbrukskontor 2024.

Tildelt ved hovedtildeling fra Statsforvalteren i Oslo og Viken i februar 2024:

KOMMUNE	SMIL
Vestby	100 000
Nordre Follo	100 000
Ås	600 000
Frogn	600 000
Nesodden	600 000
SUM FOLLO	2 000 000

Ås 20.03.2024